

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
คำชี้แจงปัญหาของตัวแทนกลุ่มเกษตรกรเกี่ยวกับการกู้เงิน ธกส.

สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรีสั่งบังคับการประชุมตัวแทนกลุ่มเกษตรกรจังหวัดต่าง ๆ ของรองเลขาธิการ
ทำเนียบนายกรัฐมนตรีฝ่ายบริหาร เรื่องปัญหาของตัวแทนกลุ่มเกษตรกรเกี่ยวกับการกู้เงิน ธกส. ธนาคาร
ขอชี้แจงดังต่อไปนี้

๑. เรื่องการฝากเงินตามส่วนวงเงินกู้

(๑) เป็นหลักการของสถาบันสินเชื่อการเกษตรในแทบทุกประเทศวางข้อบังคับให้บรรดาผู้รวมมือกัน
เพิ่มเงินทุนในสถาบันผู้ใหญ่มากตามสมควร แม้จะเป็นส่วนน้อยเพียงใดก็ยิ่งดีกว่าเอาแต่ถูกขายเดี่ยวโดยไม่มีส่วนเพิ่ม
เงินทุนขึ้นเลย เหตุนี้ ธนาคารจึงได้กำหนดในข้อบังคับฉบับที่ ๗ ซึ่งออกใช้ตั้งแต่วันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๐๕
ในกรณีเกษตรกรรายคนกู้เงินธนาคารต้องฝากเงินตามส่วนร้อยละของวงเงินกู้ทุกคราวที่กู้เงิน (เว้นแต่การ
กู้เงินครั้งแรก) เงินฝากแต่ละรายมีระยะเวลา ๓๖ เดือน เป็นธรรมดาว่าดอกเบี้ยเงินฝากนั้นจะสูงเท่ากับ
ดอกเบี้ยเงินกู้ยืมไม่ได้ ธนาคารเรียกดอกเบี้ยเงินกู้จากผู้กู้ในอัตราร้อยละสองต่อปี ธนาคารจ่ายดอกเบี้ย
เงินฝากตามส่วนวงเงินกู้ในอัตราร้อยละแปดต่อปี มีส่วนต่างกันร้อยละสี่ ทั้งนี้เป็นยุติตั้งแต่เดิมตลอดมา (ถ้า
ธกส. จะกำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินฝากตามส่วนวงเงินกู้ของเกษตรกรให้สูงกว่าร้อยละแปด ธนาคารแห่งประเทศไทย
อาจขัดข้อง เพราะธนาคารแห่งประเทศไทยได้กำหนดให้ธนาคารพาณิชย์จ่ายดอกเบี้ยสำหรับเงินฝากประจำ
ระยะเวลาตั้งแต่ ๑๒ เดือนขึ้นไปไว้เพียงไม่เกินร้อยละเจ็ดต่อปี)

(๒) ตามข้อบังคับธนาคาร ฉบับที่ ๑๔ ว่าด้วยการให้สหกรณ์การเกษตรกู้เงิน ซึ่งใช้ตั้งแต่เดือน
พฤศจิกายน ๒๕๐๕ เช่นเดียวกัน กำหนดให้สหกรณ์ผู้กู้เงินในธนาคารในอัตราร้อยละสองของวงเงินกู้ เมื่อ
สิ้นปี ๒๕๑๐ กระทรวงการคลังถือหุ้น ๒๘๒.๖ ล้านบาท สหกรณ์การเกษตรถือหุ้น ๖.๓ ล้านบาท จากกำไร
ประจำปี ๒๕๑๐ ธนาคารจ่ายเงินปันผลตามหุ้นในอัตรา ๓.๕ ต่อปี กระทรวงการคลังได้รับ ๕.๑ ล้านบาท
ส่วนสหกรณ์การเกษตรได้รับเพียงประมาณ ๒๐๐,๐๐๐ บาทเท่านั้น กระทรวงการคลังเห็นว่าการจ่ายเงินปันผล
ของธนาคารเท่ากับส่งเงินเข้ากระทรวงการคลังแทบทั้งหมด ส่วนที่สหกรณ์การเกษตรได้รับมีเพียงเล็กน้อย
จึงได้เสนอขออนุมัติคณะรัฐมนตรีให้ธนาคารไม่ต้องจ่ายเงินปันผล เพื่อสะสมกำไรไว้ใช้ใหญ่ต่อไป คณะรัฐมนตรี
ได้อนุมัติให้ธนาคารไม่ต้องจ่ายเงินปันผลตั้งแต่ประจำปี ๒๕๑๑ เป็นต้นมา ในเวลานี้ธนาคารได้สะสมกำไรไว้
ถึง ๑๕๕.๖ ล้านบาท ซึ่งได้ใช้ใหญ่แก่สหกรณ์การเกษตรและเกษตรกร จะเห็นได้ว่ากำไรที่ธนาคารสะสมไว้ใน
ระยะเวลาเพียงประมาณห้าปีนี้มีจำนวนเล็กน้อย

(๓) เนื่องจากการที่สหกรณ์การเกษตรถือหุ้นในธนาคารไม่ได้เงินปันผล คณะกรรมการของธนาคารนี้ จึงได้กำหนดข้อบังคับฉบับที่ ๑๔ แก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ ๑ ใช้ตั้งแต่วันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๑๔ ให้สหกรณ์การเกษตรถูกเลือกฝากเงินแทนการถือหุ้นได้ โดยหลักเกณฑ์ทำนองเดียวกับเกษตรกร กล่าวคือ ฝากเงินตามส่วนวงเงินกู้ ในอัตราร้อยละห้า ธนาคารเรียกดอกเบี้ยเงินกู้จากสหกรณ์ในอัตราร้อยละเก้าต่อปี ธนาคารจึงจ่ายดอกเบี้ยเงินฝากตามส่วนวงเงินกู้ในอัตราร้อยละห้า เพื่อมีส่วนต่างกันร้อยละสี่ตามเกณฑ์เดียวกับเกษตรกร ทั้งนี้ เป็นยุคตั้งแต่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๑๔ ตลอดมา

(๔) เมื่อธนาคารออกข้อบังคับฉบับที่ ๒๐ วันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๑๖ ว่าด้วยการให้กลุ่มเกษตรกรกู้เงิน จึงได้กำหนดหลักเกณฑ์ฝากเงินตามส่วนวงเงินกู้ ทำนองเดียวกับเกษตรกรและสหกรณ์การเกษตรซึ่ง เป็นยุคมาแต่เดิมแล้ว คือให้ฝากเงินร้อยละห้าของวงเงินกู้ระยะเวลา ๓๖ เดือน ธนาคารเรียกดอกเบี้ยเงินกู้ในอัตราร้อยละเก้า และจ่ายดอกเบี้ยเงินฝากตามส่วนวงเงินกู้ในอัตราร้อยละห้า มีส่วนต่างกันร้อยละสี่

ถ้ากลุ่มเกษตรกรจะให้ธนาคารเปลี่ยนแปลงหลักเกณฑ์ เช่น ไม่ต้องฝากเงิน หรือลดอัตราเงินฝาก หรือเพิ่มอัตรดอกเบี้ยเงินฝากสำหรับกลุ่มเกษตรกร ธนาคารจะทำตามไม่ได้ เพราะไม่เป็นธรรมเนียมเกษตรกรและสหกรณ์การเกษตรซึ่ง เป็นยุคมาแต่เดิมแล้ว

(๕) ผู้แทนกลุ่มเกษตรกรบางรายกล่าวไว้ดังนี้ "สมมติว่ากลุ่มเกษตรกรกู้เงิน ชกส.สองแสนบาท คิดดอกเบี้ย ๕% ต่อปี แล้วยังต้องตัดฝากธนาคาร ๑๐,๐๐๐ บาท ได้ดอกเบี้ยเพียง ๕% กลุ่มเสียเปรียบธนาคาร ปีละ ๔๐๐ บาท ตัดฝากสามปี ต้องเสียดอกเบี้ย ๑,๒๐๐ บาท กลุ่มได้รับเงินไปจริงเพียง ๑๙๐,๐๐๐ บาท สำหรับให้สมาชิกกู้ต่อ เมื่อครบหนึ่งปี กลุ่มจะต้องชำระคืนเงินสองแสนบาท"

ธนาคารขอชี้แจงให้กลุ่มเกษตรกร เห็นความจริงดังต่อไปนี้ เป็นความจริงตามตัวอย่างที่ว่ากลุ่มเกษตรกรตัดเงินฝากธนาคาร ๑๐,๐๐๐ บาทนั้น กลุ่มเกษตรกรมีส่วนเสีย ๔๐๐ บาทต่อปี แต่กลุ่มเกษตรกรลืมคิดไปว่า ในวงเงินกู้ ๒๐๐,๐๐๐ บาท กลุ่มเกษตรกร เบิกรับเงินสด ๑๙๐,๐๐๐ บาทนั้น กลุ่มเกษตรกร เสียดอกเบี้ย ๑๗,๑๐๐ บาทต่อปี (๘%) แต่ได้ดอกเบี้ยสำหรับเงินทุนส่วนนี้จากสมาชิก ๒๒,๔๐๐ บาทต่อปี กลุ่มเกษตรกรมีส่วนได้ถึง ๕,๓๐๐ บาทต่อปี การที่ธนาคารให้กลุ่มเกษตรกรกู้เงิน ๒๐๐,๐๐๐ บาทนั้น จึงช่วยให้กลุ่มเกษตรกรมีส่วนได้ถึง ๑๔ เท่าของส่วนเสีย ทั้งนี้ ควรใช้ความคิดอย่างบริสุทธิ์ใจพิจารณาส่วนได้ส่วนเสียรอบคอง เพื่อมองเห็นความจริง

การที่กลุ่มเกษตรกรทำสัญญากู้เงินไว้กับธนาคารนั้นทำเป็นคราว ๆ มีระยะเวลาคราวละห้าปี เป็นการหมุนเวียน และในข้อสัญญากำหนดไว้ว่ากลุ่มเกษตรกรต้องส่งเงินเขาคืนทีเงินเป็นคราว ๆ ตามโอกาสที่พึงทำได้ เช่น ในคราวที่ใครชำระหนี้เงินกู้จากสมาชิก มิใช่ว่า "เมื่อครบหนึ่งปี กลุ่มเกษตรกรจะต้องชำระคืนเงินสองแสนบาท" ตามที่อ้างในตัวอย่าง ซึ่งเป็นเรื่องของผู้แทนกลุ่มเกษตรกรเช่นนี้คิดเอาเอง

การที่กลุ่มเกษตรกรฝากเงินตามส่วนวงเงินกู้ไว้กับธนาคารนั้น เป็นประโยชน์แก่กลุ่มเกษตรกรเอง เมื่อครบ ๓๖ เดือน ธนาคารโอนเงินฝากและดอกเบี้ยเข้าหักหนี้เงินกู้ของกลุ่มเกษตรกร เพื่อกลุ่มเสียดอกเบี้ยเงินกู้น้อยลง ยิ่งกว่านั้น บางปีพืชผลเสียหาย กลุ่มเกษตรกรอาจส่งเงินไม่ไค้แม่แต่คาคอกเบี้ย ซึ่งเป็นเรื่องเสียหาย ก็ยังมีทางที่จะไค้เงินฝากมาดางคอกเบี้ยที่ทบต้นไว้ ช่วยลดภาระหนี้สินของกลุ่มเกษตรกรไค้ทางหนึ่ง

๒. กองทุนพิเศษส่งเสริมการเกษตร

(๑) เนื่องจากการให้ยืมเงินพินหนุนเวียนช่วยเหลือเกษตรกร ซึ่งกรมที่เกี่ยวข้องดำเนินการอยู่ ทำให้เกษตรกรมีหนี้สินตอรัฐบาลเพิ่มขึ้นเรอรอง ไม้มีแนวโน้มที่จะลดลง อาจมีหนี้สูงอยู่มาก คณะกรรมการช่วยเหลือเกษตรกรจึงมีมติไว้ว่า เงินพินหนุนเวียนช่วยเหลือเกษตรกรซึ่งกรมส่งเสริมการเกษตร กรมการปกครอง และกรมสหกรณ์ที่ดิน (เค็ม) ไค้ให้ยืมแก่กลุ่มต่าง ๆ ไปแล้วนั้น ทอไปเมื่อกรมนี้ ๆ ไค้รับชำระคืนเพียงไค้ให้โอนส่วนที่ไค้รับคืนนี้ให้สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรีนำเขากองทุนพิเศษส่งเสริมการเกษตร ซึ่งจะทาสัญญาตั้งกองทุนนี้ไว้ใน ชกส. เมื่อไค้ตั้งกองทุนขึ้นแล้ว ธนาคารจะไช้เงินกองทุนใหญ่ระยะสั้นและระยะปานกลางแก่เกษตรกรหรือกลุ่มเกษตรกร หรือสหกรณ์การเกษตรไค้ เฉพาะเพื่อการผลิตที่เร่งรัด เช่น ชาวโพค ถั่วเหลือง กุ้ง เป็นต้น ตามที่คณะกรรมการดำเนินงานกองทุนพิเศษส่งเสริมการเกษตรซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งขึ้นจะกำหนดประเภทผลิตผลและทองที่ขึ้นไว้เป็นคราว ๆ มีไช้จะไช้กองทุนนี้ใหญ่ไค้เป็นการทั่วไป กลุ่มเกษตรกรซึ่งจะกูเงินจากกองทุนนี้จะต้องรับสัญญาผูกพันว่า จะไช้เงินกูจากกองทุนใหญ่แก่สมาชิกไค้เฉพาะเพื่อการผลิตประเภทที่คณะกรรมการดำเนินงานกองทุนกำหนดไว้เท่านั้น การกูเงินจากกองทุน กลุ่มเกษตรกรหรือสหกรณ์การเกษตรจ่ายคอกเบี้ยแก่ธนาคารในอัตราออยละหกตอมี และจะเรียกคอกเบี้ยจากสมาชิกผูกไค้ไม่เกินอัตราออยละ เก้าตอมี

(๒) ผู้จัดการธนาคารไค้เสนอร่างสัญญาจัดตั้งกองทุนรายนี้ต่อคณะกรรมการดำเนินงานกองทุนพิเศษส่งเสริมการเกษตรพิจารณาให้ความเห็นชอบไว้แล้ว ตั้งแต่วันที่ ๑๖ เมษายน ๒๕๑๖ และคณะอนุกรรมการประสานงานช่วยเหลือเกษตรกรไค้พิจารณาเรื่องการจัดกองทุนรายนี้เมื่อวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๑๖ มีมติให้เสนอคณะกรรมการช่วยเหลือเกษตรกรพิจารณาให้ความเห็นชอบ การกูเงินจากกองทุนนี้จึงตอรองอีกระยะหนึ่ง เพราะคณะกรรมการช่วยเหลือเกษตรกรจะตองพิจารณาขอกำหนดคาง ๆ ตามระเบียบว่าดวยการกูเงินพินหนุนเวียนช่วยเหลือเกษตรกร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๑๖ และสำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรีจะตองขอความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีในการทาสัญญาตั้งกองทุนก่อน แล้วจึงจะทาสัญญา กับ ชกส. ตั้งกองทุนขึ้นไค้ ทั้งกรมส่งเสริมการเกษตรยังจะตองเสนอให้คณะกรรมการดำเนินงานกองทุนนี้พิจารณากำหนดประเภทผลิตผลและทองที่ซึ่งจะไช้เงินจากกองทุนทอไปคางอันึง กลุ่มเกษตรกรเองก็จะต้องแก้ไขเพิ่มเติมขอบังคับของกลุ่มเกษตรกร เช่นในเรื่องอัตราคอกเบี้ยที่เรียกจากสมาชิกผูกและเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ส่วนฝ่ายธนาคารนั้น คณะกรรมการธนาคารได้พิจารณารายละเอียดของสัญญาตั้งกองทุนรายนี้เป็นครั้ง
สุดท้ายวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๑๖ มีมติอนุมัติให้ผู้จัดการธนาคารทำสัญญาตั้งกล่าวได้ ฝ่าย ชกส. จึงพร้อมแล้ว

(๓) เนื่องจากการกู้เงินจากกองทุนจะต้องรออีกระยะหนึ่งเพราะเหตุที่กล่าวใน (๒) และเงินกู้จาก
กองทุนใช้โดยเฉพาะผลิตผลบางประเภทและในท้องที่ซึ่งคณะกรรมการดำเนินงานกองทุนกำหนดไว้เท่านั้น ฉะนั้น
ในระยะแรก ชกส. จึงดำเนินงานใหญ่เงินแก่กลุ่มเกษตรกรจากเงินทุนปกติของ ชกส. ไปพลางก่อน ซึ่งใช้สำหรับ
การผลิตได้ทั่วไป ไม่จำกัดเฉพาะบางประเภท และไม่จำกัดท้องที่ เงินทุนที่ ชกส. นำมาใช้แก่กลุ่มเกษตรกรเพื่อ
การผลิตโดยทั่วไปดังว่านี้ เป็นเงินทุนซึ่ง ชกส. จัดหามาจากภายนอก เช่น รับฝากเงินจากธนาคารพาณิชย์ ซึ่งต้อง
เสียดอกเบี้ยในอัตราร้อยละแปดครึ่ง (๘ ๑/๒) ต่อปี ฉะนั้น จึงต้องเรียกดอกเบี้ยจากกลุ่มเกษตรกรในอัตรา
ร้อยละเก้าต่อปี

(๔) อัตราดอกเบี้ยเงินกู้จากกองทุน เรื่องอัตราดอกเบี้ยเงินกู้จากกองทุนนี้ผู้แทนกลุ่มเกษตรกรบางราย
อ้างข้อความที่ไม่ตรงความจริง เช่น "เงินงบประมาณที่คณะกรรมการช่วยเหลือเกษตรกรจัดสรรให้กรมส่งเสริม
การเกษตรและกรมการปกครองนั้น เมื่อเรียกจากเกษตรกรกลับคืนมาจะต้องส่งคืน ชกส. ทำให้ ชกส. ได้เงิน
มาให้เกษตรกรกู้ แล้วคิดดอกเบี้ยเอาอีกกับเกษตรกรอีก ซึ่งเดิมตกลงกันว่าจะคิดดอกเบี้ย ๕% ต่อปี แต่ ชกส.
กลับมาคิดในอัตรา ๘% ต่อปี ผู้แทนกลุ่มเกษตรกรได้ไปดูงานที่จังหวัดระยอง เห็นว่าสหกรณ์ในจังหวัดระยอง
เจริญก้าวหน้ามาก สามารถสร้างฐานะของสหกรณ์เป็นปึกแผ่นดีเยี่ยม เนื่องจากกรมส่งเสริมสหกรณ์มีเงิน
ส่งเสริมไปเขา ชกส."

ผู้จัดการธนาคารยืนยันไว้ว่า เรื่องอัตราดอกเบี้ยเงินกู้จากกองทุนพิเศษส่งเสริมการเกษตร คณะ
กรรมการช่วยเหลือเกษตรกรได้ลงมติไว้ตามบันทึกการประชุมครั้งที่ ๘/๒๕๑๔ วันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๑๔ หน้า ๑๓
ดังนี้ "สำหรับในเรื่องอัตราดอกเบี้ยของกองทุนพิเศษนี้ ที่ประชุมเห็นว่า ควรจะคิดดอกเบี้ยในอัตรา ร้อยละ ๑๒
เท่ากับธนาคาร เพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรเรียกเก็บอยู่ อัตราดอกเบี้ยจำนวนนี้ ชกส. จะคิดค่าใช้จ่าย
เพียง ๒% ฉะนั้น ที่เหลืออีก ๑๐% จะนำ เข้ามอบทบกองทุนพิเศษเพื่อนำไปช่วยเหลือเกษตรกรอีก" เมื่อมติของ
คณะกรรมการช่วยเหลือเกษตรกร เป็นดังกล่าวนี้นั้น ขอให้ผู้แทนกลุ่มเกษตรกรอ้างว่า "เดิมตกลงกันว่าจะคิดดอกเบี้ย
๕% ต่อปี" นั้น ตกลงกันทางใจและมีหลักฐานอย่างไร

ตามร่างสัญญาตั้งกองทุนพิเศษส่งเสริมการเกษตร ซึ่งผู้จัดการธนาคารได้เสนอมาในการพิจารณาเห็นชอบ
ของคณะกรรมการดำเนินงานกองทุนพิเศษส่งเสริมการเกษตร และได้ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการ
ประสานงานช่วยเหลือเกษตรกร ทั้ง ๗๗ นายกรัฐมนตรีประธานกรรมการช่วยเหลือเกษตรกร ได้พิจารณา
เห็นชอบแล้ว (หนังสือสำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรีถึง ชกส. ที่ สร.๐๑๐๖/๒๐๕๔ ลงวันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๑๖)
ได้ลดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้จากกองทุนลงต่ำกว่าอัตราปกติของธนาคารดังแสดงไว้ในหน้าถัดไป เพื่อเป็นทาง
ส่งเสริมการผลิตประเภทเร่งรัด

อัตราคอกเบี้ย ในกรณีเกษตรกรกู้เงินจากกองทุน ชกส. เรียกคอกเบี้ยเงินกู้ในอัตราร้อยละเท่าตมปี โดยไม่ทบต้น ในกรณีกลุ่มเกษตรกรหรือสหกรณ์การเกษตรกู้เงินจากกองทุน ชกส. เรียกคอกเบี้ยเงินกู้ในอัตราร้อยละหกตมปี โดยไม่ทบต้น ส่วนการที่กลุ่มเกษตรกรหรือสหกรณ์การเกษตรใหญ่เงินแกสมาชิกโดยใช้เงินกู้จากกองทุน จะเรียกคอกเบี้ยได้ไม่เกินร้อยละเท่าตมปีโดยไม่ทบต้น

การจัดสรรรายได้คอกเบี้ยสำหรับเงินกู้จากกองทุน

ชกส. จะหักรายได้คอกเบี้ยสำหรับกองทุนประจำปีได้ ดังนี้

(ก) เป็นเงินชดเชยค่าใช้จ่ายดำเนินงาน เพียงหนึ่งในสามของรายได้คอกเบี้ยสำหรับเงินกู้จากกองทุนในกรณีเกษตรกร เป็นบัญชี (ร้อยละสามของจำนวนเงินกู้) และ เพียงหนึ่งในหกของรายได้คอกเบี้ยสำหรับเงินกู้จากกองทุนในกรณีกลุ่มเกษตรกรหรือสหกรณ์การเกษตร เป็นบัญชี (ร้อยละหนึ่งของจำนวนเงินกู้)

(ข) เป็นสำรองหนี้สูญสำหรับเงินกู้จากกองทุน ตามเกณฑ์คณะกรรมการ ชกส. เห็นสมควร รายได้คอกเบี้ยสำหรับเงินกู้จากกองทุนประจำปีส่วนที่เหลือจากการหักตาม (ก) และ (ข) ให้จัดเป็นเงินสมทบกองทุนเพื่อขยายการให้กู้เงินตามวัตถุประสงค์ของกองทุนต่อไป

ส่วนที่ธนาคารหักเงินชดเชยค่าใช้จ่ายนั้น ธนาคารหักจากรายได้คอกเบี้ยคานเกษตรกรถึงร้อยละ ๓ ของจำนวนเงินใหญ่ ส่วนคานกลุ่มเกษตรกรหรือสหกรณ์การเกษตรนั้น ธนาคารหักจากรายได้คอกเบี้ยเพียงร้อยละ ๑ ของจำนวนเงินใหญ่เท่านั้น เมื่อตัวเฉลี่ยแล้ว คงหักส่วนรวมในอัตราร้อยละ ๒ ของจำนวนเงินใหญ่ ตามมติคณะกรรมการช่วยเหลือเกษตรกรที่อ้างข้างตนนั้นเอง

เงินชดเชยค่าใช้จ่ายที่หักเพียงนี้ ไม่เพียงพอแก่ค่าใช้จ่ายดำเนินงานของธนาคาร ส่วนที่ขาด ธนาคารจะเฉลี่ยมาจากรายได้คอกเบี้ยปกติของธนาคาร

หมายเหตุ ในเวลานี้สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรีได้นำเงินที่ได้รับโอนจากกรณีที่เกี่ยวข้องมาฝากไว้ในบัญชีเงินฝากออมทรัพย์ที่ ชกส. เป็นคราว ๆ ชกส. จ่ายคอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๓ ตมปี ทบต้นทุกหกเดือน ทั้งนี้ ยังคงเป็นเงินฝากธรรมดา ยังมีใช้เงินกองทุน เพราะยังมีใคทำสัญญาคองกองทุน

ส่วนขอที่ผู้แทนกลุ่มเกษตรกรอ้างว่าสหกรณ์ในจังหวัดระยองเจริญก้าวหน้ามากเนื่องจากกู้เงินจากกรมส่งเสริมสหกรณ์ มีใคเงินจาก ชกส. นั้น ยังเข้าใจคลาดเคลื่อน แท้จริง สหกรณ์การเกษตรเมืองระยอง จำกั

ขอให้เปรียบเทียบกับสหกรณ์การเกษตร แมตามกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์จะกำหนดจำนวนสมาชิกขั้นต่ำไว้เพียงสิบคน แต่ตามข้อบังคับของธนาคารว่าด้วยการใหญ่เงินแก่สหกรณ์การเกษตรได้กำหนดไว้ว่าสหกรณ์สมาชิกที่จะกู้เงินธนาคารต้องมีสมาชิกตั้งแต่ ๑๕๐ คนขึ้นไป ทั้งนี้ เพื่อสหกรณ์ช่วยเกษตรกรได้มากคนและมีรายได้เพียงพอที่จะดำเนินงานก้าวหน้าต่อไปได้

๕. เรื่องกลุ่มเกษตรกรมีสมาชิกเป็นลูกค้ายธนาคาร

ผู้แทนกลุ่มเกษตรกรบางรายอ้างโดยเข้าใจคลาดเคลื่อนว่า "ข้อบังคับของธนาคารเพื่อการเกษตรฯ กำหนดว่า ถ้ามีลูกค้ายของธนาคารเพื่อการเกษตรฯ อยู่ในกลุ่มเกษตรกร จะไม่ใหญ่ จึงทำให้กลุ่มเกษตรกรกู้เงินธนาคารเพื่อการเกษตรฯ ไม่ได้" แท้จริง ธนาคารมีได้กำหนดข้อบังคับอย่างที่ยุแทนกลุ่มเกษตรกรอ้างนั้นเลย ธนาคารจะใหญ่เงินแก่กลุ่มเกษตรกรใดแม้มีสมาชิกบางคนเป็นลูกค้ายธนาคารก็ตาม ธนาคารเพียงแต่กำหนดไว้ในข้อบังคับฉบับที่ ๒๐ ข้อ ๖ (๒) ดังนี้ "ห้ามมิให้กลุ่มเกษตรกรใช้เงินกู้จากธนาคารใหญ่แก่สมาชิกซึ่งมีหนี้เงินกู้อยู่กับธนาคารหรือสหกรณ์การเกษตร" ทั้งนี้ มีเหตุผลคือ เกษตรกรโดยทั่วไปมีรายได้จำกัด ถ้ากู้เงินจากหลายทาง ไม่มีทางควบคุม อาจก่อหนี้ท่วมตัว และไม่อาจชำระหนี้ได้ ทำให้เกิดความยากลำบากแก่ตนเองและแก่สถาบันผู้ใหญ่ จึงควรให้เกษตรกรแต่ละคนกู้เงินจากทางใดทางหนึ่งแต่ทางเดียว ไม่ก่อหนี้ท่วมตัว นอกจากนั้น การกู้เงินจากกลุ่มเกษตรกร สหกรณ์การเกษตร และ ธกส. สาขา มีแหล่งเงินทุนเดียวกัน คือจากเงินทุนของ ธกส. นั้นเอง

ในกรณีที่ลูกค้ายของ ธกส. สาขาเป็นผู้มีสมาชิกกลุ่มเกษตรกรด้วย ประสงค์เงินทางกลุ่มเกษตรกร ขอให้ชำระหนี้เงินกู้ที่มีอยู่ทาง ธกส. สาขาให้เสร็จก่อน แม้ยังล่าออกจาก ธกส. สาขาไม่ได้ เนื่องจากยังค้างชำระหนี้เงินกู้ของลูกค้ายผู้นั้นอยู่ ผู้จัดการ ธกส. สาขา ก็จะออกหนังสือรับรองว่าได้ชำระหนี้เงินกู้ทาง ธกส. สาขาเสร็จแล้ว เพื่อกู้เงินทางกลุ่มเกษตรกรต่อไปได้

ควรกล่าวไว้ด้วยว่า สมาชิกของกลุ่มเกษตรกรซึ่งมีหนี้เงินกู้มีอยู่ทาง ธกส. สาขานั้น เป็นลูกค้าย ธกส. สาขา มาแต่เดิมแล้ว เพราะแต่เดิมมายังไม่ได้รับบริการสินเชื่อจากกลุ่มเกษตรกรหรือสถาบันอื่น จึงเขาเป็นลูกค้าย ธกส. เพื่อได้รับเงินกู้การเกษตรตามความต้องการ ต่อไป ธกส. สาขาจะไม่รับผู้เป็นสมาชิกของกลุ่มเกษตรกร เขาเป็นลูกค้ายใหม่

สมาชิกของกลุ่มเกษตรกรซึ่งไม่มีหนี้เงินกู้มีอยู่ทาง ธกส. สาขาหรือทางสหกรณ์การเกษตรนั้น ยอมกู้เงินทางกลุ่มเกษตรกรได้ตามข้อบังคับของกลุ่มเกษตรกร

๖. เรื่องการใหญ่เงินระยะยาวเพื่อชำระหนี้คืนเดิม

ขอผู้แทนกลุ่มเกษตรกร เรงให้ธนาคารปล่อยเงินกู้ระยะยาวให้เร็วที่สุดนั้น ถ้าหมายถึงเงินกู้ระยะยาวเพื่อชำระหนี้คืนเดิม ธนาคารขอชี้แจงว่าตามที่พนักงานธนาคารได้สอบถาม องค์กรของเงินระยะยาวเพื่อชำระหนี้คืนเดิม มากราย ปรากฏว่าส่วนใหญ่ของหนี้คืนโดยไม่มีเหตุผลสมควร เช่นเพราะเล่นการพนัน สูรยสุราย ประกอบการค้ายาสูบ มีหนี้คืนโดยไม่เกี่ยวข้องกับการเกษตร ผู้ชอกุโดยมากทำกินอ่อนแอ ประกอบการเกษตรเพียงเล็กน้อย มีหนี้คืนมากมาย และถ้าได้รับเงินกูไปจะไม่มีทางชำระหนี้ได้ เป็นต้น เพราะฉะนั้น จึงต้องใช้เวลาสอบสวนโดยถ่วงตลอดจนจัดประนอมหนี้ด้วย ถ้าเร่งปล่อยเงินกู้โดยเร็วจะสูญเสียมาก อย่างไรก็ตาม ธนาคารดำเนินงานสอบสวนใหญ่เงินระยะยาวแก่ผู้ชอกุ รายที่มีเหตุผลสมควรตลอดมาตามลำดับ

๗. เรื่องขออ้างว่าการใหญ่เงินแก่กลุ่มเกษตรกร ธนาคารจะเสียประโยชน์

ผู้แทนกลุ่มเกษตรกรบางรายคิดเอาเองว่า "ถ้าธนาคารใหญ่ถูกค่าจะโคตกเบี้ยอัตราสูง แต่ถ้าให้กลุ่มเกษตรกรจะโคตกเบี้ยอัตราต่ำ" ทั้งนี้ไม่มีเหตุผลที่ ชกส.จะคิดเช่นนั้น เพราะแท้จริงการใหญ่เงินผ่านทางสถาบัน ชกส.ประหยัดค่าใช้จ่ายได้กว่าการใหญ่เงินแก่เกษตรกรรายคนซึ่งอยู่กระจัดกระจายในท้องที่ห่างไกล สักขีพยานในเรื่องนี้มีอยู่ในคานสหกรณ์การเกษตร กล่าวคือ ในระยะหกปีที่ ชกส.ได้ดำเนินงานมาตั้งแต่ปี ๒๕๑๐ ถึง ๒๕๑๕ ได้ใหญ่เงินรายใหม่แก่สหกรณ์การเกษตร รวม ๕๔๖ ล้านบาท เทียบกับการใหญ่เงินของธนาคารเพื่อการสหกรณ์เดิมในระยะหกปีท้าย ตั้งแต่ ๒๕๐๔ ถึง ๒๕๐๙ รวม ๓๕๐ ล้านบาท มีส่วนเพิ่มขึ้นถึง ๕๕๖ ล้านบาท หรือเพิ่มขึ้นถึง ๑๗๐% ทั้งนี้แสดงอยู่ว่า แม้การใหญ่เงินแก่สหกรณ์การเกษตร ธนาคารได้โคตกเบี้ยเพียงในอัตราร้อยละ ๕ ต่อปี ธนาคารก็ได้ส่งเสริมอย่างมากที่สุดตามกำลังที่ฝ่ายสหกรณ์จะขยายงานออกไปได้ ถ้าฝ่ายสหกรณ์จะมีกำลังขยายงานออกไปได้มากกว่าที่เป็นมาแล้ว ธนาคารก็จะจัดสรรเงินทุนเพิ่มเติมให้อีกอย่างเต็มที่ตามกำลังของฝ่ายสหกรณ์เอง ในส่วนกลุ่มเกษตรกรก็อยู่ในลักษณะเดียวกัน ถ้าดำเนินงานได้ดีพอสมควร ธนาคารก็ยอมจะให้ความช่วยเหลือทางการเงินด้วยดี. เพราะธนาคารมุ่งขยายบริการสินเชื่อการเกษตรให้เป็นประโยชน์แก่เกษตรกรจำนวนมากที่สุด จะเป็นโดยทางสหกรณ์การเกษตรหรือกลุ่มเกษตรกรหรือทาง ชกส.สาขาเอง ก็อยู่ในวัตถุประสงค์เดียวกันทั้งนั้น อนึ่ง การที่ ชกส.สาขาขยายบริการสินเชื่อการเกษตรให้แก่เกษตรกรโดยตรงด้วยนั้น เพราะเกษตรกรซึ่งมิได้เป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตรหรือกลุ่มเกษตรกรนั้นมีจำนวนเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งรอบริการสินเชื่อจากสถาบันอยู่ ชกส.สาขาจึงขยายงานนี้ออกไปโดยตรงด้วย เพราะดำเนินงานไครวดเร็วกว่า

๒. การเตรียมของ ชกส. เกี่ยวกับการให้เงินแก่กลุ่มเกษตรกร

ผู้แทนกลุ่มเกษตรกรอาจหาว่า ชกส. คำเนินงานเรื่องนี้ล่าช้า ธนาคารขอชี้แจงว่าตรงกันข้าม ชกส. ได้เตรียมคำเนินงานเรื่องนี้ไว้อย่างเร็วที่สุด ทั้งความจริงและเหตุผลต่อไปนี้

เมื่อธนาคารทราบว่ามีการฝึกอบรมผู้แทนกลุ่มเกษตรกรรุ่นแรก ตั้งแต่วันที่ ๑๔ ถึง ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๑๖ ผู้จัดการธนาคารได้เตรียมสองด้านด้วยกัน คือ (๑) การจัดหาเงินทุนเพิ่มเติมเพื่อสำรองไว้ให้กลุ่มเกษตรกร และ (๒) การวางวิธีปฏิบัติและแบบพิมพ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับการให้กลุ่มเกษตรกรเงินให้ประสานสอดคล้องกับหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามที่ทางราชการกำหนด

(๑) การจัดหาเงินทุนเพิ่มเติมเพื่อสำรองไว้ให้กลุ่มเกษตรกรเงินนั้น เป็นเรื่องที่ ชกส. คำเนินงานได้เองโดยลำพัง จึงได้รับผลโดยรวดเร็ว ตั้งแต่วันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๑๖ เป็นต้นมา ธนาคารมีแหล่งเงินทุนสำรองไว้เพื่อใหญ่แก่กลุ่มเกษตรกรได้อย่างเพียงพอ

(๒) ส่วนการวางวิธีปฏิบัติและแบบพิมพ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับการให้กลุ่มเกษตรกรเงินนั้น ชกส. กำหนดเองโดยลำพังไม่ได้ ต้องรพประสานงานกับทางราชการ ข้อสำคัญที่สุด เนื่องจากกลุ่มเกษตรกรมีส่วนราชการที่เกี่ยวข้องสามฝ่าย คือ กรมการปกครอง กรมส่งเสริมการเกษตร และกรมส่งเสริมสหกรณ์ ชกส. ต้องรอให้ส่วนราชการทั้งสามฝ่ายตกลงกำหนดว่าฝ่ายใดเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับกลุ่มเกษตรกรเงิน ชกส. เพื่อธนาคารจะได้วางวิธีปฏิบัติและแบบพิมพ์ต่าง ๆ ให้ประสานสอดคล้องกัน ก่อนที่จะระบุกำหนดหน้าที่ดังกล่าวนี้ ธนาคารจะวางวิธีปฏิบัติและแบบพิมพ์ต่าง ๆ โดยแน่นอนยังไม่ได้ เจ้าหน้าที่ของธนาคารได้ติดต่อสอบถามเจ้าหน้าที่ของกรมส่งเสริมการเกษตรในเรื่องนี้มาโดยตลอด ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องได้ประชุมพิจารณารายละเอียดกำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบของส่วนราชการต่าง ๆ เกี่ยวกับกลุ่มเกษตรกร อย่างน้อยสองครั้ง คือ วันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๑๖ และวันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๑๖ เมื่อธนาคารได้สอบถามทราบผลของการประชุมครั้งแรกซึ่งกำหนดให้เกษตรอำเภอเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ในเรื่องกลุ่มเกษตรกรเงิน ชกส. ผู้จัดการธนาคารได้วางวิธีปฏิบัติและร่างแบบต่าง ๆ ประสานกับพนักงานเจ้าหน้าที่ ส่งให้โรงพิมพ์จัดพิมพ์โดยทันที ต่อมานายทะเบียนสหกรณ์จึงได้หนังสือลงวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๑๖ แจงกำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบของส่วนราชการ เกี่ยวกับกลุ่มเกษตรกร มายังธนาคาร เป็นทางการ ผู้จัดการธนาคารได้หนังสือในวันเดียวกันนั้นถึงอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร มอบคำชี้แจงวิธีปฏิบัติ เอกสาร และแบบพิมพ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับกลุ่มเกษตรกรเงิน ชกส. รวม ๑๕๐ ชุด ขอให้กรมส่งเสริมการเกษตรส่งไปยังพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อดำเนินการต่อไป จะเห็นได้ว่า ถ้า ชกส. มีได้เตรียมเรื่องนี้อย่างรวดเร็วแล้ว จะทำเช่นนี้ไม่ได้ ต่อมาธนาคารจึงได้รับหนังสือกรมส่งเสริมการเกษตร ลงวันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๑๖ แจงว่าได้จัดส่งคำชี้แจง เอกสาร และแบบพิมพ์ ดังกล่าวไปให้จังหวัดเพื่อดำเนินการต่อไป

อนึ่ง ตั้งแต่วันที่ ๗ ถึง ๙ กรกฎาคม ๒๕๑๖ ผู้จัดการธนาคารได้ประชุมขอความเห็นจากผู้จัดการ
ธกส. สาขา สมุทรสาคร และผู้ควบคุมงานสินเชื่อประจำสาขา เพื่อไปร่วมมือกับเกษตรกรอำเภอแจ้ห่มช่วยเหลือ
กลุ่มเกษตรกร เกี่ยวกับการขอทำสัญญากู้เงินไว้กับ ธกส. คอย

ธนาคาร เพื่อการ เกษตรและสหกรณ์การ เกษตร

๑๖ สิงหาคม ๒๕๑๖
ก.ธ.